

«§2-8 eller § 5-1? Eller kanskje begge deler?»

Teori og praksis om forholdet mellom spesialpedagogikk og
flerkulturell pedagogikk

Sara Brøvig Østby

Hva har flerkulturell pedagogikk og spesialpedagogikk til felles?

- Marginaliserte grupper i samfunnet
- Integrerings- og inkluderingsperspektivet

“Arbeidet for ulike minoritetsgrupper, integreringsperspektivet og kampen for et mest mulig inkluderende samfunn.”

Ivar Morken, 1994, s. 16

 Minoritetsspråklige elever som trenger særskilt tilrettelegging fordrer kompetanse på begge fagfelt!

Lærere- positivt og utfordrende?

<http://www.statped.no/fagomra-der-og-laringsressurser/sammensatte-larevansker/flerspraklighet/>

Espen Egeberg

«Flerspråklighet og
morsmålsaktiviserende læring»

06.12.2017

Elevers hovedutfordring?

1. Språkbarrierer?
2. Manglende erfaring med oppgaver og kunnskap?
3. Indikasjon på ulike primære lærevansker?

Er det mest behov for..

- Språklig tilrettelegging og styrking av opplæringspråket?
- Tilpasning av innhold?
- Spesialpedagogisk tilrettelegging?

Hvilke behov
kan vi som
lærere gjøre
noe med?

1. Språklig tilrettelegging

1. Tilpasning av innhold

TPO
"Morsmålsaktiverende læring"

Egeberg, 2017

Er det effektivt å lære ny kunnskap og språkferdigheter via norsk eller....

..bygge broer fra eksisterende erfaringer, kunnskaper, referanser og ord gjennom førstespråk?

Egeberg, 2017

Morsmålsaktiviserende læring er...

- Tilrettelegging for et mer gjenkjennbart innhold i skolen.
- Anerkjennelse av, og støtte for, bruk av morsmålet
- Samarbeidsrutiner som støtter bruk av flere språk og erfaringer
- Forarbeid for å aktivisere gjennom førstespråket
- Bruk av førstespråket i fellesundervisningen
- Arbeid med bevisst, kontrastiv, metaspråklig kompetanse mellom språkene
- Læring av strategier for å utnytte erfaringer og språkferdigheter

Egeberg, 2017

Flerspråklighet som ressurs

Alle elever skal få erfare at det å kunne flere språk er en ressurs i skolen og samfunnet.

Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen

Særskilt språkopplæring

§2-8, Opplæringslova

*Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har **tilstrekkelig dugleik** i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar.*

Behov for spesialpedagogisk tilrettelegging?

§5-1, Opplæringslova

*Elevar som ikkje har eller ikkje kan få **tilfredstillande utbytte** av det ordinære opplæringstilbodet har rett på spesialundervisning*

Fra bekymring til vedtak

- Fase 1: bekymring
- Fase 2: henvisning til PP – tjenesten
- Fase 3: sakkyndig vurdering
- Fase 4: vedtak
- Fase 5: gjennomføring
- Fase 6: evaluering

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Fase 1 - pedagogisk vurdering

- Når?
- Hvem?
- Hvilke verktøy har vi?

SARA BRØVIG ØSTBY

**«Det er mye i det generelle som kan
brukes i det spesielle»**

PP-rådgiveres tanker om minoritetspråklige grunnskoleelever som
henvises til PP-tjenesten

Masteropphandling i pedagogikk med vekt på spesialpedagogikk
M.A. Hagelien, Bergen
Våren 2017

- Utgangspunkt?
- Formål?
- Forskningsspørsmål?

“Hvilke tanker har PP-rådgivere om den høye andelen minoritetsspråklige grunnskoleelever i spesialpedagogiske tiltak, og hva er spesialundervisningens rolle i møte med minoritetsspråklige elevers opplæringsbehov?”

- 1) Hvilke tiltak kan igangsettes når en elev med minoritetsspråklig bakgrunn ikke har tilfredsstillende utbytte av den ordinære undervisningen?*
- 2) Hva sier forskningen om overrepresentasjon av minoritetsspråklige elever innenfor spesialpedagogiske tiltak?*

Sammenheng mellom migrasjon og lærevansker

1. Tilfeldig sammenheng → lærevansker uavhengig av minoritetsbakgrunn
2. En virkningssammenheng → helhetlige mennesker → vanskelig å skille
3. En årsakssammenheng
  - direkte: migrasjon som en psykososial belastning
  - indirekte: manglende hensyn til elevenes språklige og kulturelle bakgrunn

Ivar Morken, 2012

Betegnelse?

“Minoritets- og migrasjonsrelaterte vansker”?

→ didaktisk, ikke diagnostisk!

Hovedkategorier

1. Overrepresentasjon av minoritetsspråklige elever i spesialundervisning.
2. Skolens utfordringer i møte med minoritetsspråklige elever
3. PP- tjenestens utfordringer i møte med minoritetsspråklige elever
4. **Mulige faktorer som kan bidra positivt for de minoritetsspråklige elevens opplæring**

Mulige positive faktorer

- Høyne morsmålets status
- Samarbeid med tospråklige faglærere
- Bedre kartleggingsverktøy
- Flerkulturell og flerspråklig kompetanse
- Samarbeid mellom fagdisipliner

Hva kan
kartlegging
hjelp oss
med?

- <http://www.statped.no/fagomrader-og-laringsressurser/sammensatte-larevansker/flerspraklighet/>

Hva gjør vi i Bergen? - mye bra!

- Migrasjonspedagogiske team
- Mer spesifikke kartleggingsverktøy
- Kompetanseheving
- Samarbeid med tospråklige faglærere (?)

Hvilke nevnte positive faktorer tenker du at din arbeidsplass kan bli bedre på?

Hvordan kan du/dere jobbe med å bli bedre på dette området?

- Høyne morsmålets status
- Samarbeid med tospråklige faglærere
- Bedre kartleggingsverktøy
- Flerkulturell og flerspråklig kompetanse
- Samarbeid mellom fagdisipliner

Nyttige lenker?

- <http://www.statped.no/fagomrader-og-laringsressurser/sammensatte-larevansker/flerspraklighet/> } informasjonsvideo
- <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/spesialundervisning/spesialundervisning---til-deg-som-er-forelder/> } Informasjon til foreldre
- <http://nafo.hioa.no/fag/studietilbud/>
- <https://www.nla.no/studietilbud/studieplan/2018/bachelor-i-pedagogikk-med-vekt-pa-spesialpedagogikk-og-interkulturell-pedagogikk/>
- <http://www.uio.no/studier/emner/uv/isp/SPED3400/index.html> } studietilbud

“Det er mye i det generelle som kan brukes i det spesielle”

Julie